

Хмельницька обласна рада
Хмельницький університет управління та права
Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем
публічного адміністрування та децентралізації влади
Науково-дослідного інституту державного будівництва
та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Збірник тез

*II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Хмельницький, 2 – 8 травня 2019 року)*

Хмельницький
2019

УДК 342.9(477)

П 68

П 68   Правові засади організації та здійснення публічної влади :
збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(м. Хмельницький, 2 – 8 травня 2019 року). – Хмельницький :
Хмельницький університет управління та права, 2019. – 183 с.

ISBN 978-617-7572-25-0

У збірнику представлені доповіді, які були подані на II Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Правові засади організації та здійснення публічної влади», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права 2 – 8 травня 2019 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямів: «Конституційно-правові засади організації та здійснення публічної влади: вітчизняний та зарубіжний досвід», «Проблеми та перспективи реформування територіальної організації публічної влади в Україні», «Адміністративно-правові засади організації та здійснення публічної влади», «Фінансово-правові аспекти організації та здійснення публічної влади», «Місце і роль інформаційного права в діяльності органів публічної влади».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади» не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 342.9(477)

ISBN 978-617-7572-25-0

© Колектив авторів, 2019
© Хмельницький університет
управління та права, 2019

40-летию Юридического факультета ДВГУ. Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1998, Ч. 1. С. 105– 108;

2. *Плешкова О. А.* Конституционно-правовые основы обеспечения избирательных прав граждан в Российской Федерации: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. М., 2002.

3. *Мохончук Б. С.* Щодо змістовної характеристики виборчої системи. *Юридичний вісник*. Одеса, 2015. № 4. С. 310-316.

4. Про вибори Президента України: закон України від 5 березня 1999 року № 474-XIV. *Відомості Верховної ради України*. 2019. № 14, ст.81.

5. Про Державний реєстр виборців: Закон України від 22.02.2007 року № 698-V. *Відомості Верховної ради України*. 2017. № 20, ст.282.

Припхан Ірина Ігорівна,

*доцент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права
Івано-Франківського юридичного інституту Національного університету «Одеська
юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент*

НАСЛІДКИ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Кодексом адміністративного судочинства України (далі – КАС України) передбачено особливий порядок розгляду справ щодо оскарження нормативно-правових актів органів публічної влади (ст. 264-266 КАС України). Як слушно зазначають Я.І. Ленгер та В.В. Заборовський «тільки за широкої участі громадян в пошуку і оскарженні актів влади можлива реалізація ідеї «верховенства права» і створення правової держави в Україні» [1, с. 377].

Позитивним навантаженням наповнена норма нової редакції Кодексу адміністративного судочинства України, яка передбачає можливість оскарження до адміністративного суду нормативно-правових актів не протягом певного, визначеного законодавством строку, а протягом всього строку їх чинності (ч.3 ст.264 КАС України). За наслідками розгляду даної категорії справ суд в разі задоволення позову може прийняти виключно два рішення, а саме: визнати нормативно-правовий акт протиправним (незаконним чи таким, що не відповідає правовому акту вищої юридичної сили) та нечинним повністю або в окремій його частині (ч.9 ст.264 КАС України) [2].

Справи, що розглядаються в порядку ст. 266 КАС України можуть мати більш широкі наслідки розгляду, а саме відповідно до частини 4 вказаної статті Верховний Суд за наслідками розгляду адміністративних справ, визначених частиною другою цієї статті, може: 1) визнати акт Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів протиправним та нечинним повністю або в окремій його частині; 2) визнати дії чи бездіяльність Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів протиправними, зобов'язати Верховну Раду України, Президента України, Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів вчинити певні дії; 3) застосувати інші наслідки протиправності таких рішень, дій чи бездіяльності, визначені статтею 245 цього Кодексу [2]. З огляду на викладене, визнання акту нечинним застосовується саме до нормативно-правових актів. Нечинність

акта - загальний правовий наслідок постанови, якою суд задовольняє позов. Натомість, індивідуальні акти суд скасовує.

Здавалося б, визнання нормативно-правового акту нечинним в судовому порядку в змозі захистити право позивача, але при цьому, може порушити права й свободи інших громадян, оскільки скасування конкретного нормативно-правового акту залишить неврегульованим певне коло суспільних відносин й, таким чином, може звузити обсяг належних їм прав. З метою врегулювання даної проблеми новою редакцією КАС України були доповненні повноваження суду при вирішенні справи, а саме якщо судом визнано нормативно-правовий акт протиправним і нечинним повністю або в окремій частині і водночас виявлено недостатню правову врегульованість відповідних публічно-правових відносин, яка може потягнути за собою порушення прав, свобод та інтересів невизначеного кола осіб, суд має право зобов'язати суб'єкта владних повноважень прийняти новий нормативно-правовий акт на заміну нормативно-правового акта, визнаного незаконним повністю або у відповідній частині (ч.5 ст.245 КАС України). Відповідно до ч.1-2 ст.265 КАС України, резолютивна частина рішення суду про визнання нормативно-правового акта протиправним та нечинним невідкладно публікується відповідачем у виданні, в якому його було офіційно оприлюднено, після набрання рішенням законної сили [2].

Нормативно-правовий акт втрачає чинність повністю або в окремій його частині з моменту набрання законної сили відповідним рішенням суду, а у разі визнання незаконним (протиправним) індивідуальний акт є таким, що не діє з моменту його прийняття. Така позиція висловлена, зокрема, у постановках Верховного Суду України від 08.12.2009 у справах № 09/235 та № 21-1573во09, ухвалах Вищого адміністративного суду України від 04.02.2010 у справі № К-13305/07, від 05.09.2017 у справі № К/800/10533/16, постановках Вищого адміністративного суду України від 04.03.2010 у справі № К-9166/07, від 08.04.2010 у справі № К-3187/09, від 08.09.2010 у справі № К-19067/10. В той же час, згідно з п. 10.2 постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20.05.2013 № 7 «Про судові рішення в адміністративній справі» одночасне застосування обох способів захисту порушеного права - визнання спірного акта нечинним та скасування такого акта - є помилковим [3]. Скасування акта суб'єкта владних повноважень як способу захисту порушеного права позивача застосовується тоді, коли спірний акт не породжує жодних правових наслідків від моменту прийняття такого акта. Визнання ж акта суб'єкта владних повноважень нечинним означає втрату чинності таким актом з моменту набрання чинності відповідним судовим рішенням або з іншого визначеного судом моменту після прийняття такого акта. У зв'язку з вище викладеним чинне законодавство не обмежує суд в праві визнати нормативно-правовий акт нечинним з моменту його прийняття або з іншої дати, а але вказане судове рішення в даній частині повинно бути додатково обґрунтоване та враховувати наслідки для інших осіб, на яких поширювався оскаржуваний нормативно-правовий акт в період з моменту його прийняття по момент набрання рішенням суду законної сили (Рішення Окружного адміністративного суду м.Києва від 21.02.2018 в справі №826/14367/17, яке залишено без змін постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 05.06.2018) [4].

Одним з мотивів для визнання нечинним нормативно-правового акту з моменту його прийняття, як приклад, можуть бути наслідки дії такого акту до моменту звернення до суду, які спричинили позивачу збитки та які позивач просить суд відшкодувати. Якщо у процесі розгляду справи щодо нормативно-правового акта суд виявить, що інші нормативно-правові акти, прийняті відповідачем, чи їх окремі положення, крім тих, щодо яких відкрито провадження в адміністративній справі, безпосередньо впливають на прийняття рішення у справі, і без визнання таких нормативно-правових актів протиправними неможливий ефективний захист прав позивача, суд визнає такі акти чи їх окремі положення протиправними в порядку, визначеному цією статтею. Зазначена

норма є проявом принципу офіційності адміністративного процесу (ст. 9 КАС України) [2] і, як ніколи раніше, захищає порушене право позивача повною мірою. Звернемо увагу, що суд не обмежений позовними вимогами, а визнання інших актів протиправними в такій ситуації є його обов'язком. Водночас, суд може визнати незаконними або такими, що не відповідають правовому акту вищої юридичної сили, не будь-які акти, а лише ті, які впливають на прийняття постанови у справі, тобто безпосередньо впливають на мотивацію та висновки суду.

Підсумовуючи зауважимо, що можливість суду визнати нормативно-правовий акт органу публічної влади (чи то законодавчої, чи виконавчої, чи органу місцевого самоврядування) нечинним є одним із елементів базового принципу поділу влади та проявом системи стримувань і противаг у демократичній правовій державі. Водночас, немає сумніву, що збалансування державно-владних повноважень гілок публічної влади є мегаактуальною проблемою сьогодення для Української держави та суспільства.

Література:

1. *Ленгер Я. І., Заборовський В. В.* Правова специфіка природи оскарження нормативних та індивідуальних актів органів публічної влади. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 2. С. 376-378.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон від 06.07.2005 № 2747-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
3. Про судові рішення в адміністративній справі: Постанова Пленуму Вишого адміністративного суду України від 20.05.2013 № 7. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007760-13>
4. Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 21.02.2018 в справі №826/14367/17. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4367805-18/sp:side>

Пунда Олександр Олегович,

провідний науковий співробітник Університету Державної Фіскальної Служби України,
доктор юридичних наук, доцент

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Децентралізація – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. Організаційні заходи з проведення децентралізації управління отримали у 2014 році в Україні назву «національного проекту «Децентралізація». Офіційно ця реформа вважається однією з найбільш успішних в Україні.

Старт реформи збігається з складним для України періодом початку весни 2014 року, загостренням проблеми сепаратизму на сході України та масштабним суспільним запитом на проєвропейські зміни. Саме тому в основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері.

Безумовним позитивом реформи стає об'єднання (укрупнення) територіальних громад. Це здійснюється через те, що надмірна частина ресурсів у таких громадах і далі витрачатиметься на утримання управлінського апарату, а для реалізації серйозних проєктів місцевого розвитку коштів не вистачатиме.